

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžsk/5/2016
Identifikačné číslo spisu: 2015200611
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2015200611.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v právnej veci žalobkyne: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29 augusta 8-10, 813 63 Bratislava, IČO: 30 807 484, proti žalovanému: JUDr. Miroslav Michalička, so sídlom Vájslova 11, 911 01 Trnava, správca úpadcu B.E.N., s.r.o. „v konkurze“, so sídlom Dedinský rad 240/17, 929 01 Malé Dvorníky, IČO: 36 224 537, o určenie poradia pohľadávky, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo dňa 23. júna 2016 č. k. 20S/83/2015-41 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 23. júna 2016 č. k. 20S/83/2015-41 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trnave napadnutým uznesením podľa § 32 ods. 11 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 7/2005 Z.z.“) zastavil konanie vo veci určenia poradia pohľadávky žalobkyne vo výške 11.783,73 eura v konkurznom konaní úpadcu B.E.N., s.r.o. „v konkurze“, so sídlom Dedinský rad 240/17, 929 01 Malé Dvorníky, IČO: 36 224 537, nakoľko žalobkyňa nezaplatila preddavok na trovy konania.

2. Krajský súd v Trnave výzvou z 04.05.2016 vyzval žalobkyňu, aby v lehote 15 dní od doručenia tejto výzvy zaplatila preddavok na trovy konania vo výške 309,35 eur. Pri určení výšky preddavku krajský súd vychádzal z toho, že hodnotu práva v konaní o určenie popretej pohľadávky nie je možné vyjadriť v peniazoch, a preto určil ju ako základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb vo výške 1/13 výpočtového základu, čo predstavuje sumu 61,87 Eur. Nakoľko preddavok na trovy konania podľa § 32 ods. 11 veta prvá zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii je určený ako päťnásobok tejto základnej sadzby, preddavok predstavuje sumu vo výške 309,35 eur.

3. Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa včas odvolanie, v ktorom namietala, že krajský súd pri svojom rozhodovaní nesprávne aplikoval zákonné ustanovenia § 32 ods. 11 zák. č. 7/2005 Z.z. Poukázala na to, že už z gramatického výkladu § 32 ods. 11 zák. č. 7/2005 Z.z. vyplýva, že ak by mal navrhovateľ zložiť preddavok, musel by vystupovať ako ten, kto pohľadávku popiera, teda byť popierajúcim veriteľom, čo žalobkyňa nie je.

4. Ďalej argumentovala, že krajský súd pri svojom rozhodovaní o zložení preddavku mal vziať do úvahy aj samotnú podstatu preddavkov na trovy konania. Súd mal podľa nej postupovať zdržanlivo, a neurčitý právny pojem nevykladať reštriktívne, s cieľom zaťažiť preddavkovou povinnosťou účastníka konania, ktorý je orgánom verejnej moci napojeným na štátny rozpočet.

5. Na základe uvedených skutočností žiadala, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil, a určil, že povinnosť zložiť preddavok na trovy konania žalobkyňou je nezákonná.

K odvolaniu pripojila uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24.02.2016 sp. zn. 9Sžo/51/2015, v zmysle ktorého bolo uznesenie krajského súdu o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy konania v obdobnom konaní zrušené.

6. Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

II.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné a napadnuté uznesenie krajského súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O.s.p. a § 214 ods. 2 O.s.p.

Podľa § 32 ods. 11 zák. č. 7/2005 Z.z. v znení relevantnom pre prejednávajúcu vec, súd uloží navrhovateľovi a odporcovi, ktorým je popierajúci veriteľ, zložiť preddavok na trovy konania vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny za päť úkonov právnej služby podľa osobitného predpisu 8b). Ak navrhovateľ preddavok nezloží, súd konanie zastaví. Ak popierajúci veriteľ preddavok nezloží, súd v konaní o určení popretej pohľadávky rozhodne, že popretie pohľadávky je neúčinné.

8. Citované ustanovenie ukladá povinnosť zložiť preddavok na trovy konania navrhovateľovi a odporcovi, ktorým je popierajúci veriteľ, pričom s nezložením preddavku spája závažné následky, a to buď zastavenie konania, ak preddavok nezloží žalobca alebo rozhodnutie o neúčinnosti popretia pohľadávky, ak preddavok nezloží odporca, teda popierajúci veriteľ.

9. Aby bolo možné uzavrieť, či povinnosť žalobkyne zložiť preddavok zostáva zachovaná aj za situácie, ak nie je odporcom resp. žalovaným popierajúci veriteľ, ale správca konkurznej podstaty, je nutné použiť výklad ustanovenia § 32 ods. 1 zák. č. 7/2005 Z.z.

10. Aplikujúc gramatický výklad dospel odvolací súd k záveru, že námietka žalobcu týkajúca sa nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom je dôvodná.

Uložiť povinnosť zložiť preddavok na trovy konania je konkurzný súd oprávnený iba v prípade, ak sú účastníkmi konania navrhovateľ o určenie popretej pohľadávky a zároveň veriteľ, ktorý pohľadávku poprel ako odporca. Zákon však neoprávňuje ukladať povinnosť zložiť preddavok na trovy účastníkom za iných okolností, napr. keď na strane odporcu nie je popierajúci veriteľ, ale správca konkurznej podstaty ako je to v prejednávanej veci. Nakoľko potom aj súd ako štátny orgán môže konať len v rozsahu a spôsobom, ktorý mu ustanoví zákon, nie je možné, pri aplikácii procesných ustanovení (čl. 2 ods. 2 ústavy), analógiou rozširovať povinnosť zložiť preddavok na okolnosti iné, ako keď je na strane odporcu veriteľ popierajúci pohľadávku.

11. K totožnému záveru je možné dospieť výkladom teleologickým, keď ustanovenie § 32 ods. 11 bolo

do zák. č. 7/2005 Z.z. doplnené zákonom č. 348/2011, ktorým sa menil a doplňal zák. č. 7/2005 Z.z. s účinnosťou od 01.01.2012.

12. Úmyslom zákonodarcu, prezentovaným v dôvodovej správe k návrhu tohto zákona, bolo, okrem iného, umožniť veriteľom popierať pohľadávky iných veriteľov so súčasným zavedením prekážok, obmedzujúcich zneužívanie tohto práva.

13. Podľa právnej úpravy zák. č. 7/2005 Z.z. platnej do 31.12.2011, oprávnenie popierať pohľadávky patrilo výlučne správcovi konkurznej podstaty. Nová právna úprava v znení zákona č. 348/2011 Z. z. poskytla s účinnosťou od 01.01.2012 právo popierať pohľadávky aj veriteľom, pričom pre účinné popretie pohľadávky veriteľom zákon vyžaduje okrem zrozumiteľnosti tohto úkonu a jeho podania na predpísanom tlačive aj zloženie preddavku na prípadné trovy konania.

14. Vo svetle uvedeného je nepochybné, že ustanovenie § 32 ods. 11 zák. č. 7/2005 Z.z. bolo zavedené v súvislosti s oprávnením veriteľov popierať pohľadávky iných veriteľov, ako prostriedok ochrany pred zneužívaním tohto oprávnenia veriteľmi. Nie je teda aplikovateľné na prípad, keď pohľadávka veriteľa bola popretá samotným správcom.

15. Odvolací súd má za to, že účel ustanovenia bol daný od začiatku, a preto nie je možné súhlasiť s názorom krajského súdu, že žalobkyňa je za tejto procesnej situácie povinná zložiť preddavok na trovy konania.

16. Tento názor podporuje aj aktuálne znenie ustanovenia § 32 ods. 11 zák. č. 7/2005 Z.z, kde bola nejasnosť odstránená a povinnosť zložiť preddavok na trovy konania je uložená len v prípade, ak ide o popretie pohľadávky iba veriteľom, nie správcom konkurznej podstaty.

Podľa § 32 ods. 11 zák. č. 7/2005 Z.z. v aktuálnom znení podmienkou podania návrhu na určenie popretej pohľadávky, ak ide o popretie pohľadávky iba veriteľom, je riadne a včasné zloženie preddavku na trovy konania vo výške podľa odseku 19. Ak navrhovateľ zloženie preddavku nepreukáže, súd konanie zastaví.

17. Najvyšší súd sa preto stotožňuje so záverom vysloveným v iných rozhodnutiach Najvyššieho súdu, a to konkrétne v uznesení sp. zn. 9Sžso/51/2015 z 24.02.2016 (na ktoré odkazuje žalobkyňa) a sp. zn. 9Sžso/43/2015 z 24.02.2016 týkajúce sa porušenia zásady „rovnosti zbraní“, ak by bola povinnosť zložiť preddavok uložená len jednému z účastníkov, a to žalobkyňi:

„Záverom tiež odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že výklad ustanovenia § 32 ods. 11 zák. č. 7/2005 Z.z. tak, ako bol vykonaný prvostupňovým súdom, nie je možné prijať ani z dôvodu ústavnej konformity výkladu zákonov, konkrétne zachovania princípu „rovnosti zbraní“. V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania vecí pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Táto zásada zabezpečuje, aby v súdnom konaní mali jeho účastníci rovnaké postavenie. „Rovnosť zbraní“, spočívajúca v rovnakom postavení účastníkov súdneho konania sa prejavuje v procesnoprávnom postavení účastníkov konania, v spôsobe a v rozsahu dokazovania a v iných oblastiach spojených so súdnym uplatňovaním práva. Existenciu povinnosti zložiť preddavok na trovy konania potom síce nebude možné samu o sebe považovať za prekážku v prístupe k súdu, avšak neexistuje žiaden relevantný dôvod, prečo by táto mala zaťažovať iba jedného účastníka konania. Keďže však správca konkurznej podstaty preddavok na trovy konania platiť nie je povinný, z dôvodu proporcionality a zachovania princípu rovnosti zbraní, bude potom potrebné, aby ani navrhovateľ v konaniach, kde je protistranou správca, nebol zaväzovaný na zloženie preddavku na trovy konania.“

Podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. súd rozhodnutie zruší, len ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

18. Odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v súdnom konaní za účelom

ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto postup treba považovať zastavenie konania v prípade, ak toto bolo predčasné.

Podľa § 221 ods. 2 O.s.p. ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do právomoci ktorého vec patrí.

19. Po preskúmaní spisového materiálu dospel Najvyšší súd odkazujúc na vyššie uvedené k záveru, že žalobkyni bola postupom krajského súdu odňatá možnosť konať pred súdom, keď krajský súd rozhodol o zastavení konania na základe nezloženia preddavku na trovy konania, ktoré v prejednávacom prípade nebola povinná platiť.

20. V tomto smere odvolací súd považuje za potrebné poukázať aj na princíp dvojinštančnosti konania spočívajúci v tom, že každá skutková a právna otázka, ktorá je v prejednávanej veci rozhodujúca, musí byť predmetom posúdenia súdu nielen súdom prvého stupňa, ale aj odvolacieho súdu. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd nie je oprávnený nahrádzať postupy krajského súdu v konaní, keďže by tým odňal žalobkyni ako aj žalovanému možnosť konať pred súdom v dvojstupňovom konaní, dospel odvolací súd na základe vyššie uvedeného k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu je potrebné v zmysle § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

21. Odvolací súd má za to, že iný postup by vzhľadom na okolnosti prípadu bol v rozpore so zásadou denegatio justitiae - odopretie spravodlivého súdu, čo by znamenalo porušenie základného práva žalobkyně na súdnu ochranu zakotveného v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky.

22. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu konať a rozhodnúť vo veci určenia poradia pohľadávky.

23. V novom rozhodnutí krajský súd zároveň rozhodne o náhrade trov celého konania (§224 ods. 3 O.s.p.).

24. S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.